

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Πορίσματα - Προτάσεις

του ΙΕ΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου

με θέμα: «Οί Ακολουθίες του Νυχθημέρου»

Ένοριακός Ίερός Ναός Αγίου Γεωργίου Καρέα Βύρωνος

22 – 24 Σεπτεμβρίου 2014

Οί κεντρικές θέσεις, οί όποιες διατυπώθηκαν στίς εισηγήσεις του Συμποσίου εἶναι οί παρακάτω:

1. Ἐν ὅσῳ ζοῦμε στόν ἐνδιάμεσο χρόνο, ανάμεσα στήν πρώτη νίκη του Χριστοῦ πάνω στίς αντίθεες δυνάμεις (Α΄ Παρουσία-Σταυρός-Ἀνάσταση) καί στόν τελικό του θρίαμβο (Β΄ Παρουσία-Τελείωση), ὅλοι «οί καιροί προσευχῆς», μέ κεντρικότερο «τόν καιρό τῆς θείας Εὐχαριστίας» καί φυσικά μέ τό περιεχόμενό τους, εἶναι ἀναγκαῖοι τρόποι ἔνταξης καί παραμονῆς στήν ἀγάπη καί τήν κοινωνία του Θεοῦ. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως «οί καιροί προσευχῆς» ριζώνουν στην Παλαιά Διαθήκη καί κυρίως στην Καινή Διαθήκη με καινούριο νόημα καί περιεχόμενο.

2. Οί Ίερές Ακολουθίες του Νυχθημέρου καλοῦνται τακτικές, ἐπειδή προβλέπεται να τελοῦνται καθημερινῶς καί σ΄ ὅλους τούς Ίερούς Ναούς Ἐνοριῶν καί Μονῶν σύμφωνα μέ προκαθορισμένο τυπικό καί τελετουργική τάξη. Ἡ παράδοση ὠρῶν καί καιρῶν προσευχῆς (δηλαδή ἡ παράδοση τῆς Νυχθημέρου Ακολουθίας) μπορεῖ νά θεωρηθεῖ μέ βεβαιότητα ὡς μία κοινή παράδοση σύνολης τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, μέ βαθειές ρίζες, ὅπως τονίσαμε, στήν βιβλική παράδοση.

3. Σύμφωνα μέ τά άγιογραφικά δεδομένα προηγείται ή νύκτα καί άκολουθει ή ήμέρα. Γι' αυτό καί οί τακτικές Ίερές Άκολουθίες έχουν τοποθετηθει να τελοῡνται με τήν γνωστή σειρά. Έσπερινός, Απόδειπνο, Μεσονυκτικό, Όρθρος, Όρες, θ. Λειτουργία.

Άπό τις μαρτυρίες τῶν τεσσάρων πρώτων αιώνων τῆς ιστορίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῶν καιρῶν τῆς προσευχῆς, δηλαδή περὶ τῆς λειτουργικῆς προσευχῆς σέ ὀρισμένες ὥρες, συνάγεται ὅτι ὁ λειτουργικός κύκλος διαμορφώθηκε σταδιακῶς καί ἐξελίχθηκε ὅπως τελεῖται στις ήμέρες μας.

4. Οί Ίερές Άκολουθίες διαμορφώθηκαν σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας στίς ὁποῖες ἔδωσε ὑψηλό θεολογικό συμβολισμό (Χριστολογικό, Σωτηριολογικό, Ἐσχατολογικό, Ποιμαντικό). Ὅλες οἱ συναφεῖς γνώσεις περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς Νυχθημέρου Άκολουθίας, δέν πρέπει ν' αποτελοῡν θέματα ἀπλῶς μιᾶς λειτουργικῆς μορφώσεως, ἀλλά πρέπει νά ενεργοῦν ὡς μορφωτικός ἐμπλουτισμός γιά τήν ἀρτιότερη ἐπιτέλεση (στήν ποιμαντική πράξη) τῶν συγκεκριμένων Άκολουθιῶν καί νά ἀξιοποιοῡνται στήν ζωή τῆς Ἐνορίας.

5. Κάθε Ίερή Άκολουθία πού τελεῖται ἔχει στόν πυρῆνα της ἓνα ἰδιαίτερο σκοπό τῆς ἐν Χριστῶ ζωῆς. Προβάλλει μαζί μέ ἄλλα τήν εὐχαριστία καί τήν μετάνοια τοῦ πιστοῦ γιά τήν ἀπελθοῦσα ήμέρα, τήν ἐπιθυμία προσευχῆς γιά τήν ἐπερχόμενη νύκτα (μέ τούς κινδύνους πού κρύβει καί τούς συμβολισμούς πού ἔχει), τήν Ἀνάσταση, τήν προσευχή γιά τούς κεκοιμημένους, τήν Δευτέρα Παρουσία καί τήν ἀνάγκη ἐγρήγορσης τῶν πιστῶν.

6. Ἡ μικρή συμμετοχή τῶν πιστῶν στην τέλεση τῶν Ίερῶν Άκολουθιῶν ἢ ἡ καθυστερημένη προσέλευσή τους ἢ ἡ παντελῆς ἀπουσία τους ἐπιβάλλει στους Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας νά ἐξετάσουν τά βαθύτερα αἰτία αὐτῶν τῶν συνηθειῶν καί νά λάβουν ὅλα τά ἀναγκαῖα καί ἀπαραίτητα μέτρα γιά νά

ἀγαπήσουν οἱ πιστοὶ τις ἱερέες Ἀκολουθίες καὶ νὰ τίς θεωροῦν ὡς ὥρα συναντήσεώς τους μέ τό Θεό πού θά τούς χαρίσει τις οὐράνιες δωρεές Του, φωτισμό, ἐνίσχυση, ἁγιασμό, παρηγορία, ἐλπίδα, χαρά, ἄφεση ἁμαρτιῶν, πνεῦμα κατανύξεως καί εὐφροσύνη στην ψυχή τους, εἰρήνη λογισμῶν καί ἀγαθή συνείδηση.

7. Ὅλες οἱ Ἱερέες Ἀκολουθίες ἐπιβάλλεται νά τελοῦνται κατά τήν καθορισμένη τάξη τῆς Ἐκκλησίας μας με τήν φροντίδα καί τήν ἐπιμέλεια τῶν Ἐφημεριῶν.

8. Κρίνεται ἀπαραίτητο γιά τήν πνευματική οἰκοδομή τῶν πιστῶν νά ἀναληφθοῦν πρωτοβουλίες ἀπό τούς Ἐφημερίους γιά νά ἀναδειχθεῖ ἡ σχέση μεταξύ κοινῆς καί κατ' ἴδιαν προσευχῆς. Ἡ ἀτομική προσευχή εἶναι προέκταση τῆς κοινῆς λατρείας καί ἡ κοινή στό Ναό σύναξη προϋποθέτει τόν ἀτομικό ἀσκητικό ἀγῶνα. Καί οἱ δύο τρόποι ἀναφορᾶς τοῦ πιστοῦ στόν Τριαδικό Θεό ἔχουν τίς ἴδιες ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις, μέ στόχο τήν μετοχή στήν θεία Εὐχαριστία καί τόν προσανατολισμό τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου πρός τήν ἐσχατολογική τοῦ Χριστοῦ βασιλεία.

9. Συμβάλλει ἀποτελεσματικά στήν κατανόηση τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου καθ' ὅλο τό λειτουργικό ἔτος ἡ διατήρηση τοῦ ἤθους καί ὕφους τῶν ἤχων καί τῶν ψαλμωδιῶν. Σ' αὐτό τό ἔργο εἶναι ὑπεύθυνοι οἱ ψάλλοντες, οἱ ὁποῖοι πάντοτε, σέ ὅλες τίς λειτουργικές περιόδους, ὀφείλουν νά προσαρμόζουν τό μέλος, τόν τρόπο ψαλμωδίας, τό ἤθος καί τό ὕφος τους, ἀνάλογα μέ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ ἤθους καί τοῦ σκοποῦ τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἀλλά κυρίως τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τοῦ ψαλλομένου ἢ ἀναγιγνωσκόμενου κειμένου.

10. Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου στίς Ἐνορίες πρέπει νά ἀξιοποιοῦνται ποιμαντικά ἀπό τούς Ποιμένες, ὥστε οἱ πιστοὶ νά ἀποκτήσουν λειτουργική ἀγωγή, ἐμπειρία κοινωνίας

μέ τον Θεό και συμμετοχή στην Βασιλεία Του. Ἐξίσου σημαντικό ρόλο στή λατρεία παίζει ὁ λειτουργικός τρόπος καί τό λειτουργικό ἦθος τοῦ τελεουργοῦ Ἱερέως ἢ Ἀρχιερέως. Δέν πρέπει ὁ ποιμαντικός χρόνος νά συμπυκνώνεται καί νά περιορίζεται στό δίωρο ἢ τριώρο τῆς Κυριακῆς, ἀλλά νά ἐκτείνεται σε ὀλόκληρη τήν ἐβδομάδα μέ ἐπίκεντρο τίς ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου.

11. Γιά τό σύγχρονο ἄνθρωπο ἡ συμμετοχή στή Νυχθημέρο λατρεία τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ γεγονός πνευματικοῦ ἀναβαπτισμοῦ μέ τήν ἔννοια μιᾶς συνεχοῦς πορείας πρὸς τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, μιᾶς κοινωνίας στήν αἰώνια ζωή, ἡ ὁποία φέρνει «*χαράν μεγάλην*» (Λουκ. 2,10). Ἡ ποιμαντική μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας καλεῖται νά ἀναδείξει τίς ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου ὡς κεφαλαιώδη παράγοντα γιά τήν ἐνεργότερη συμμετοχή στή Θ. Εὐχαριστία, ὡς μία «*λειτουργία μετὰ τῆς Λειτουργίας*». Ἡ διάσταση αὐτή θά ἀναδείξει καί μία ἀκόμη σημαντική ἀλήθεια: ὅτι τό κοινωνικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι προέκταση τοῦ προσευχητικοῦ ἔργου της.